

De Stemming van 23 november 2014

Om vele redenen zijn de uitslagen van de tussentijdse gemeenteraadsverkiezingen in de 6 gemeenten afgelopen woensdag, moeilijk te interpreteren t.a.v. de landelijke electorale positie van de partijen. Lage opkomst, sterke positie lokale partijen en het niet deelnemen van landelijke partijen bij alle gemeenten (PVV) of een deel ervan (zoals de SP niet in Alkmaar).

Daarnaast is het van belang te realiseren dat bij het bekend maken van de uitslagen er een vergelijking was met de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2010. Een totaal andere uitslag dan de Tweede Kamerverkiezingen van 2012. PvdA en CDA stonden in maart 2010 bij de gemeenteraadsverkiezingen in onze peilingen rond de 25 zetels en VVD en D66 stonden toen rond de 20 zetels. (Terwijl bij de Tweede Kamerverkiezingen 2012 PvdA en VVD rond de 40 zetels eindigden en CDA en D66 rond de 12).

In de afgelopen tijd heb ik diverse keren gewezen op de forse onderschatting van de Politieke Barometer van Ipsos van de electorale positie van het CDA. Dat was al te merken bij zowel de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2014 en de Europese parlementsverkiezingen van mei 2014. Door in te zoomen op de uitslag van Den Bosch is dat ook goed te zien. Daarbij wordt alleen de oude gemeente Den Bosch genomen (en niet het nieuwe gedeelte van deze gemeente, dat er nu bijgekomen is van de voormalige gemeente Maasdonk)

Tijdens de gemeenteraadsverkiezingen van 2010 stond het CDA in onze landelijke peiling op 24 zetels. Ondanks het feit dat in maart 2014 in de gemeenten de lokale partijen 5% stegen haalde het CDA toen ongeveer dezelfde uitslag als vier jaar ervoor (14,4%). Een bevestiging van het feit dat het CDA landelijk gezien ongeveer op dezelfde score stond als in maart 2010 (24).

Kijken we naar de uitslag van afgelopen woensdag in de oude gemeente Den Bosch van het CDA t.o.v. maart 2010 dan zien we daar nu zelfs een kleine stijging van het CDA naar 10,5%. Ter vergelijking: in 2012 haalde het CDA bij Tweede Kamerverkiezingen nog geen 6% in Den Bosch en in 2010 ruim 10%.

Dat is wederom een bevestiging dat het CDA terug is bij het niveau dat deze partij haalde rondom de gemeenteraadsverkiezingen van 2010, namelijk circa 24 zetels.

Hieronder de scores van de landelijke partijen, die in Den Bosch aan de verkiezingen meededen. We zien daarbij de uitslagen in procenten bij de Gemeenteraadsverkiezingen van 2010 en die van afgelopen woensdag en de uitslag van de Tweede Kamerverkiezingen in 2010 en 2012 in deze gemeente. De belangrijkste trends van onze landelijke peilingen zijn daarin terug te vinden. Ter vergelijking staan de uitslagen van onze peiling voor heel Nederland van dat moment erachter. De tabel illustreert trouwens ook het feit dat de SP niet profiteert van de neergang van de PvdA. Maar ook dat Groen Links zich herstelt lijkt te hebben van de klap tijdens de Tweede Kamerverkiezingen van 2012.

Verkiezingsuitslagen in de gemeente Den Bosch 2010-2014

Landelijke peiling op dat moment

	Den Bosch GR2010	Den Bosch TK2010	Den Bosch TK2012	Den Bosch GR2014	Peil.nl tijdens GR2010	uitslag TK2010	uitslag TK2012	Peil.nl 19-11-14
VVD	13%	21%	27%	13%	19	31	41	22
PvdA	12%	19%	24%	9%	24	30	38	12
SP	8%	13%	13%	9%	12	15	15	16
CDA	10%	10%	6%	11%	24	21	13	24
D66	8%	8%	10%	13%	19	10	12	23
GroenLinks	12%	8%	3%	8%	13	10	4	8
Overig	38%	21%	17%	38%	39	33	27	44
Totaal	100%	100%	100%	100%	150	150	150	149

- zie de volgende pagina

Dit leidt tot de scores van de peiling van deze week. De coalitiepartijen op een groot verlies (45 zetels van de 79). En met PVV, D66 en CDA ieder op meer dan 10 zetels winst t.o.v. de laatste Tweede Kamerverkiezingen.

<i>in zetels Tweede Kamer</i>	TK2012	16-11 2014	23-11 2014	Vershil vorige week	Versch. TK2012
VVD	41	23	22	-1	-19
PvdA	38	11	12	1	-26
PVV	15	28	27	-1	12
SP	15	17	16	-1	1
CDA	13	24	24		11
D66	12	22	23	1	11
ChristenUnie	5	6	6		1
GroenLinks	4	7	8	1	4
SGP	3	4	4		1
Partij voor de Dieren	2	5	5		3
50PLUS	2	2	2		
PiratenPartij		1	1		1
Totaal	150	150	150		
VVD+PvdA	79	34	34		-45
VVD+CDA+D66	66	69	69		3
VVD+PvdA+D66+ChristenUnie+ SGP	99	66	67	1	-32

De verschillende verkiezingen van dit jaar, zowel in de gemeenten als bij het Europees Parlement, laten een ontwikkeling zien, die we eigenlijk al bij alle verkiezingen hebben gezien sinds 2006, behoudens die van de Tweede Kamerverkiezingen van 2012: een fragmentatie van het electorale landschap. In onze peiling is de grootste partij 27 zetels (18%) en zien we vier partijen vrij dicht bij elkaar tussen 15 en 18%. Hoewel de uitslag van de verkiezingen voor de Eerste Kamer over vier maanden nu niet nauwkeurig voorspeld kan worden is het vrijwel zeker dat de uitslag een dergelijke fragmentatie zal vertonen. Geen enkele partij met meer dan 20% van de stemmen. En de klassieke grote drie (CDA, PvdA en VVD), die in de vorige eeuw altijd het overgrote deel van de stemmen kregen, nu met een score die ruim onder de 50% zal liggen.

Dat de twee grootste partijen bij de Tweede Kamerverkiezingen wel steeds (ruim) over de 20% scoren ligt aan de tweestrijd over wie de premier zal gaan worden: 2003 en 2006 Bos versus Balkenende, 2010 Rutte versus Cohen, 2012 Rutte versus Samsom.

Bij de volgende Tweede Kamerverkiezingen, wanneer die dan ook zijn, is het zeer waarschijnlijk dat dit weer gaat gebeuren. De grote vraag echter is welke twee politici dat zal betreffen. Maar daardoor is in ieder geval de kans groot dat de uitslag van de Tweede Kamerverkiezingen, wanneer die dan ook zijn, fors zal verschillen van die van de Eerste Kamerverkiezingen met alle consequenties van dien.

Aan de kiezers is gevraagd welke regeringscombinatie men na de volgende Tweede Kamerverkiezingen zou willen hebben, als die door de verkiezingsuitslag mogelijk gemaakt wordt. Ook hier zien we een grote fragmentatie. VVD+D66+CDA scoort het hoogst (21%). VVD+PvdA maar 1%!

De voorkeur van de VVD- en CDA-kiezers gaat duidelijk uit naar de combinatie VVD+D66+CDA. Maar die van D66 niet. Maar 28% van die kiezers geeft de voorkeur aan die regeringscombinatie. Ook dat is een vooraankondiging van de complexe situatie die er zal gaan ontstaan tijdens de campagne van de Tweede Kamerverkiezingen. Welke regeringscombinaties zijn mogelijk (mede in het licht van de samenstelling van de Eerste Kamer)? En hoe gaan de kiezers voorsorteren bij de vraag wie de premier zou moeten worden en welke regeringscombinatie wenst men?

Welke regeringscombinatie heeft uw voorkeur na de volgende verkiezingen?

<i>verticaal gepercenteerd naar</i>	Allen	Huidige voorkeur						
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	GrLinks
VVD+D66+CDA	21%	1%	67%	54%	28%	0%	0%	0%
D66+PVDA+SP	16%	1%	0%	0%	10%	54%	57%	41%
VVD+CDA+PVV	14%	47%	9%	8%	0%	0%	1%	0%
VVD+D66+PvdA	8%	0%	12%	0%	36%	19%	0%	1%
D66+PvdA+CDA	7%	1%	0%	20%	15%	17%	1%	6%
VVD+PvdA	1%	0%	3%	0%	0%	3%	0%	0%
Geen van deze	29%	47%	5%	15%	8%	3%	39%	51%
Weet niet/geen antwoord	5%	3%	3%	2%	3%	4%	3%	1%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%